

Profesionální komunikace a prevence násilí

ZZPKO38033 Profesionální komunikace a prevence násilí 3 (zima 2020)

ZZPKO39473 Profesionální komunikace a prevence násilí 3 (zima 2020)

Jaroslav Pekara

1. *Fraser, S. C. (1974). Deindividuation: Effects of anonymity on aggression in children, Unpublished report. Los Angeles: University of Southern California*

Scott Fraser (1974) připravil speciální experiment pro děti základní školy. Polovina her byla neagresivních, polovina byla střetem dvou dětí k získání výhry. Experimentální uspořádání v každé skupině bylo A-B-A: A (bez kostýmu), B (s kostýmem), A (bez kostýmu). Na začátku jim řekl, že kostýmy jsou na cestě a začali hrát hry bez kostýmu. Pak pokračovali s kostýmy a závěr již opět bez kostýmů. Výsledky svědčí pro moc anonymity. Agrese vzrostla, když si děti oblékly kostýmy, více než dvojnásobně, oproti střetům, kdy hráli bez kostýmů. Významným nálezem bylo, že agrese se nepřenesla mezi jednotlivými fázemi hry A-B-A. Na začátku první hry A měli děti stejné výsledky – neagresivní – jako v poslední formaci A. Formace B tedy nepřenesla agresivní chování do poslední formace. Změna chování v důsledku agresivity nevytvořila dispoziční, vnitřní změnu, změnila se jen vnější reakce. Změňte situaci a chování se změní předvídatelným způsobem.

2. *Zimbardo, Phillip G. The Human Choice: Individuation, Reason, and Order Versus Deindividuation, Impulse, and Chaos, In W. T. Arnold and D. Levine (eds.), Nebraska symposium on Motivation, Vol 17., 1969.)*

Cokoliv, co u někoho vyvolává pocit anonymity nebo ho tím nějakým způsobem měnilo, redukuje smysl odpovědnosti a vytváří potenciál, aby tato osoba jednala zlým způsobem – jakmile situace dovolí násilí.

3. *Bandura, A., Underwood, B., & Fromson, M. E. (1975). Disinhibition of aggression through diffusion of responsibility and dehumanization of victims. Journal of Personality and Social Psychology, 9, s 253 – 269.*

Bandura navrhl experiment demonstrující moc odlišťující nálepky. Skupinu účastníků vyzval aby dávali skupinám třem lidí elektrošoky na základě dané výzvy. O první skupině řekl, že vypadají „mile“, o druhé se vyjádřil jako o dobytku a třetí skupině nepřisoudil žádnou nálepku. Výzkum odhalil jak snadné je přimět lidi, aby přijali odlišťující nálepku na základě jednoho slova a pak jednali agresivně podle tohoto stereotypu. Subjekty dávali nejvíce elektrošoků skupině označených jako zvířata (intenzita šoků rostla lineárně během deseti pokusů), zatím co skupina označená „mile, dostala trestů nejméně. Stačilo jediné slovo, aby podnítilo inteligentní lidi k zacházení s těmi, kteří byli takto označeni, tak jako by je znali dostatečně a zasloužili si větší potrestání. Ti, kteří dávali šoky „dobytku“ a jejich tresty narůstaly s časem. Nárůst agresivních reakcí v čase s praxí či zkušeností ilustruje sebezposilující účinek násilného chování – poskytuje více uspokojení. Libovolné značkování také fungovalo u těch, kteří byli označeni mile, kteří dostávali trestů méně (ve srovnání s těmi, kteří neměli nálepku žádnou). Zde je

Profesionální komunikace a prevence násilí

ZZPKO38033 Profesionální komunikace a prevence násilí 3 (zima 2020)

ZZPKO39473 Profesionální komunikace a prevence násilí 3 (zima 2020)

Jaroslav Pekara

výsledkem velké poselství o moci slov, rétoriky, nálepek, předsudků, které lze použít pro dobro i zlo.

4. *Zimbardo, P. G. (1976). A social-psychological analysis of vandalism: Making sense of senseless violence. In E. P. Hollander & R. G. Hunt (Eds.), Current Perspectives in Social Psychology (4 th Ed.); (pp. 129-134). New York: Oxford University Press*

Zimbardo uskutečnil jednoduchý terénní výzkum, který měl prokázat ekologické rozdíly mezi místy, kde panuje anonymita a smysl pro společenství. Nechal po jednom ojetém autě, ale v dobrém stavu v Bronxu New York City a druhé v Palo Alto. Poznávací značky byly odstraněny a střecha byla pootevřená jako „stimul“ pro páchaní zla. Kamera na druhé straně ulice sledovala veškeré dění. V Bronxu trvalo vandalské procesí dva dny, došlo k 23 útokům na ponechané auto. Jen v jednom případě šlo o útoky adoslescenta, zbylé případy tvořili dobře oblečení dospělý – většina z nich projížděla autem a zastavila se něco ukrást. Zde je velký vliv anonymity. A auto v Palo Alto? Kamera neodhalila žádného vandala v průběhu pěti dnů a po odtažení auta v ten den tři lidé ze sídliště, kde auto stálo, zavolali a nahlásili krádež daného vozu. Pro New York City vyplynula rada: odstavte stará auta, přemalujte zdi, grafity, zasklete rozbitá okna a druhým rokem; po těchto úpravách významně poklesla čísla trestných činů.

5. *C. R. Browning (1992). Ordinary Men: Reserve Police Battalion 101 and the Final solution in Poland, Harper Perennial, New York.*

Browning popisuje nález nacistických archivů, kdy byl formován 101 batalion, vojenská jednotka o cca 500ti mužích z Hamburku. Jednalo se o otce rodin, dělníci, kteří byli povoláni do armády. Bez zkušeností s vojenskou policií, bez jakéhokoliv výcviku, byli poláni do Polska, kde měli pomáhat řešit přísně tajnou misi – řešení židovské otázky. Za čtyři měsíce postříleli 38 000 Židů a 45 000 deportovali do koncentračního tábora v Treblince. Browning jasně zjistil, že nebyl prováděn žádný speciální výcvik a jednalo se o naprosto obyčejné lidi, tedy do chvíle, kdy měli možnost a oficiální povolení provádět sadistické vraždění proti těm, kteří byli označeni za nepřítel.

6. *Darley J. M.; Batson, C.D.(1973). From Jerusalem to Jericho: A study of Situational and Dispositional Variables in Helping Behavior. Journal of Personality and Social Psychology, 27, 100-108.*

I pouhá nečinnost se může stát zlem v případě, kdy je nezbytná pomoc, nesouhlas či neposlušnost. Vlivnou ukázkou pomoci v nouzi druhým předvedli John Darley a Dan Batson (1973). Provedli akční výzkum se studenty teologie, kteří kráčeli kázat o Milosrdném Samaritánovi. Studentům bylo sděleno, že jejich kázání bude nahráváno na video za účelem psychologického výzkumu o efektivní komunikaci. Studenti postavili náhodně do tří situací (pomoc člověku na cestě do komunikačního centra), kdy měli přejít od asistentů do komunikačního centra, kde se měla pořídít nahrávka. Závěr: Pokud se stanete obětí v nouzi a

Profesionální komunikace a prevence násilí

ZZPKO38033 Profesionální komunikace a prevence násilí 3 (zima 2020)

ZZPKO39473 Profesionální komunikace a prevence násilí 3 (zima 2020)

Jaroslav Pekara

mají vám pomoci lidé, kteří spěchají, tak vám v 90 % nepomůžou. Čím více času si studenti mysleli, že mají, tím byla větší pravděpodobnost, že se zastaví a pomohou. Situační proměnná tlaku v nedostatku času nejvíce ovlivňovala změny v pomoci, aniž bylo třeba udávat nějaké vysvětlení. Kromě pachatelů zla vždy existuje ještě skupina jedinců, kteří jsou páčání násilí přítomni, nebo o něm alespoň vědí. A svou nečinností napomáhají a podporují zlo, které je páčáno či aby pokračovalo. Podobný efekt zaznamenal také Zimbardo (2004) u dozorců ve věznici Abu Ghraib, kde docházelo k ponižování vězňů a přítomní dozorcí tzv. dobří sice vězňům neublížovali, ale ani jednou se nepostavili proti tomuto ponižování, které prováděli dozorcí zlí. Věděli o tom i lékaři a sestry, kteří ve vězení pracovali, nikdo však nezasáhl. (Zimbardo P. (2004). *Ghraib: The evil of inaction, and the heroes who acted. The Western Psychology Newsletter, August 2004: 4-5.*)